

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

«12» травня 2022 р.

Анатолій ЦЬОСЬ

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ ЗДОБУТОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР», «МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ
КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

(освітньо-професійна програма – «Регіональні студії»

ЛУЦЬК – 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового іспиту формується для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації і регіональні студії» (за освітньою програмою «Регіональні студії») на основі рівнів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня).

Програма фахового іспиту передбачає перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації і регіональні студії для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вона має на меті виявити знання, уміння і навички вступників з ряду дисциплін професійної підготовки, вивчення яких передбачене навчальним планом. До програми вступного іспиту включено питання з дисциплін «Історія міжнародних відносин», «Міжнародні відносини і світова політика» і «Країнознавство», «Політична географія країн світу».

На фаховому іспиті вступник повинен показати **певні знання і вміння**.

Вступник повинен **знати**: основні історичні етапи розвитку міжнародних відносин; характерні риси міжнародно-політичних проблем різних регіонів у XX – поч. XXI ст.; особливості становлення та розвитку регіональних систем міжнародних відносин у Європі, Азії, Африці та Латинській Америці; країни світу, їх природу, економіку, політику, історію, особливості територіальної організації господарства, розселення населення, внутрішні відмінності країни.

Вступник повинен **вміти**: показати уміння і навички застосування отриманих знань для вирішення практичних питань пов'язаних із розвитком міжнародних відносин у світі; розуміє основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин; узагальнювати та аналізувати отриману інформацію про міжнародні події; аргументувати свою точку зору щодо дискусійних проблем розвитку міжнародних відносин.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ

Історія міжнародних відносин **(від найдавніших часів до Першої світової війни)**

Міжнародні відносини і дипломатія Стародавньої Греції, Греко-перські війни. Пелопонеська війна. Пунічні війни. Зовнішня політика античних держав. Зовнішня політика і міжнародні відносини в період Середньовіччя. Хрестові походи на Святу землю в XI–XII століттях: причини, хід і наслідки. Золота Орда. Столітня війна. Тридцятилітня війна: передумови, причини, періодизація. Вестфальський мир та його основні наслідки. Міжнародні конфлікти після завершення Тридцятилітньої війни. Війна за іспанську спадщину. Віденський конгрес. Основні конфлікти XVIII – поч. XIX ст. Наполеонівські війни в Європі. Основні рішення Віденського конгресу. Об'єднання Італії. Два варіанти об'єднання Німеччини. Війни за перерозподіл світу. Союз трьох імператорів.

Міжнародні відносини і світова політика **(XX ст. - поч. XXI ст.)**

Передумови формування військово-політичних угруповань у Європі в кінці XIX – поч. XX ст. Антанта. Троїстий союз. Особливості міжнародних відносин в період Першої світової війни. Репараційна проблема у міжнародних відносинах міжвоєнного періоду. Основні конференції міжвоєнного періоду, їх основні рішення.

Утворення вогнища Другої світової війни в Європі і на Далекому Сході. Доктрина Танаки. План Барбаросса. Мюнхенська конференція. Пакт Молотова-Рібентропа. Політика умиротворення агресора. Антикомінтернівський пакт. Особливості міжнародних відносин в період Другої світової війни. Основні конференції періоду Другої світової війни, їх основні рішення. Операція Оверлорд. Геополітичні наслідки Другої світової війни.

Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Причини та передумови виникнення холодної війни. Становлення блокового протистояння. Зовнішньополітичні доктрини США та СРСР. Німецька проблема в період холодної війни. Брлінський мур. Деколонізаційні процеси. Загальноєвропейський процес та його роль у завершенні епохи блокового протистояння. Основні конфлікти періоду холодної війни. Карибська криза.

Основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин. Параметри сучасної міжнародної безпеки. СНО-1. Сучасні конфлікти. Європа в системі сучасних міжнародних відносин. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході на рубежі XX–XXI ст. Міжнародні відносини в Центральній, Південній, Південно-Східній і Північно-Східній Азії на рубежі XX–XXI ст. Африка як регіон геостратегічної периферії на сучасному етапі. Латинська Америка в сучасних міжнародних відносинах.

Країнознавство

Загальна характеристика країн Європи. Природно-ресурсний потенціал, населення. Головні тенденції розвитку економіки. Країнознавча характеристика Німеччини, Франції. Великобританії. Особливості положення, ресурсного потенціалу і господарства країн Північної Європи. Країнознавча характеристика Італії. Країнознавча характеристика Польщі, Білорусі, Молдови. Господарський комплекс країн Балтії.

Територія, чисельність населення, особливості економіко-географічного положення, специфіка господарства Азії. Особливості господарського розвитку Азіатських країн СНД. Країнознавча характеристика країн Закавказзя. Господарський комплекс Республіки Азербайджан. Особливості соціально-економічного розвитку Грузії. Країнознавча характеристика Вірменії. Особливості сучасного господарського розвитку Центральноазіатських країн СНД. Природно-ресурсний потенціал, населення і господарство Російської Федерації. Особливості положення, ресурсного потенціалу і господарства Південно-Західної Азії. Країнознавча характеристика Туреччини. Країнознавча характеристика Індії. Специфіка положення, природні умови і ресурси, населення, господарство, невиробнича сфера Південно-Східної Азії. Нові індустріальні країни регіону. Господарство Східної Азії. Країнознавча характеристика Японії. Країнознавча характеристика Китаю. Країнознавча характеристика Монголії, Кореїської Народно-Демократичної Республіки, Республіки Корея.

Країнознавча характеристика США, Канади і Мексики, країн Мезоамерики, Андських країн. Бразилія і Аргентина – найбільш розвинуті країни Латинської Америки. Оглядова країнознавча характеристика країн Північної, Західної, Центральної, Східної і Південної Африки. ПАР – найбільш розвинута країна Африки. Єгипет і Алжир як нові індустріальні країни “третьої хвилі”. Австралія – країна-континент. Оглядова країнознавча характеристика країн Океанії.

Політична географія країн світу

Політична географія як наука про політико-територіальні системи. Історія розвитку політичної географії. Держава — основна політична географічна одиниця на політичній карті світу. Державні кордони. Політико-географічний устрій і адміністративно-територіальний поділ держав світу. Періоди формування політичної карти світу. Сучасна політична карта світу. Політико-географічні аспекти демографічного і соціально-економічного розвитку країн світу. Географія політичних партій і політичних виборів. Комплексна політико-географічна характеристика і політико-географічне районування країни.

Список літератури **Історія міжнародних відносин**

1. Виппер Р.Ю. История древнего мира. История средних веков. М.: Республика, 1994.
2. Бадак А.Н., Волчек Н.М. Всемирная история. В 24 т. Минск: Литература, 1998.
3. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. В 2-х т. М.: Международнік отношения, 1995.
4. Джеймс Дж. Истоки первой мировой войны: Пер. с англ. - 2-е изд. / Джеймс Дж. – Ростов-на Дону, 1998.
5. Зінченко А.А. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу. / А.А. Зінченко. Вінниця: Нова книга, 2002.
6. Зорин В.А. История дипломатии. В 3 т. / В.А. Зорин, В.С. Семенов, С.Д. Сказкин, В.М. Хвостов. М.: Изд-во полит. л-ры, 1959.
7. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
8. Потемкин В.П. История дипломатии. В трех томах. М.: гос. изд-во полит. л-ры, 1945.
9. Голубцов Е.С. История Европы. В восьми томах. С древнейших времен до наших дней. / Е.С. Голубцова. М.: Наука, 1988.
10. Удальцова З.В. История средних веков. В 2 т. / З.В. Удальцовой и С.П. Карпова. М.: Высшая школа, 1991.
11. Киссинджер Г. Дипломатия. М.: Международные отношения, 1997.
12. Стельмах С. Всесвітня історія: запитання і відповіді. / С. Стельмах, С. Пивовар. К.: Femina, 1996.

Міжнародні відносини і світова політика

1. Всемираня история. Итоги первой мировой войны / А.Н.Бадак, И.Е.Войнич и др. Мн.:Харвест, М.: АСТ, 2000. 512 с.
2. Всесвітня історія ХХ ст. 1900-1945 рр. К.: Либідь, 2000. 368 с.
3. Вторая мировая война: Краткая история. М.: Наука, 1985. 586 с.
4. Гренвилл Дж. История XX века: Люди, события, факты. / Пер. с англ. О.Суворова. - М.: Аквариум, 1999. 895 с.
5. Даниленко В.М. Всесвітня історія: Хронологія основних подій / Даниленко В.М. Кокін С.А. - К.: Либідь, 1997. 264 с.
6. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы / Джонсон П. - Т. 1. - М.: Аноубис: ВИЛАД, 1995. 328 с.
7. Дюррозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з фр. Є.Марічева, Л.Погорєлової, В.Чайковського / Дюррозель Ж-Б.. - К.: Основи, 1999. 903 с.
8. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І Європейський Союз: заснування та етапи становлення К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. 448 с.

9. Коппель О.А. Міжнародні відносини ХХ ст. / Коппель О.А., Пархомчук О.С - К.: Школяр, 1999. 255 с.
10. Лебедева М.М. Мировая политика. М: Аспект Пресс, 2004. 351 с.
11. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг. Основные направления международной политики. 1945-1996 / Г. Лундестад. – М.: «Весь мир», 2002. 360 с.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки) / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К., 1999.
13. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л.Ф.Гайдуков. К.: Либідь, 2001. 624 с.
14. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
15. Первая мировая война: Пролог XX века / Отв. Ред. В.Л.Мальков. М.: Наука, 1999. 698 с.
16. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России: 1648-2000 / А.С. Протопопов. Учеб. для студ. вузов. - М.: Аспект-Пресс, 2003. 344 с.
17. Современные международные отношения / Под ред. А.В. Торкунова. – М.: РОССПЭН, 2001. 584 с.
18. Уткин А.И. Мировой порядок ХХІ века / А.И. Уткин. – М.: Алгоритм, 2001. 456 с.
19. Уткин А.И. Первая мировая война / А.И. Уткин. . - М.: Алгоритм, 2001. 590 с.

Політична географія країн світу

1. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 436 с.
2. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль, 2010.
3. Трохимчик С. В., Федунь О.В. Політична географія світу : навч. посібник. К. : Знання, 2007. 422 с.
4. Туровский Р. Ф. Политическая география : учеб. Пособие. М. : Смоленск : из-во СГУ, 1999. 379 с.
5. Яценко Б. П. Політична географія : навч. посібник. К., 2005.

Країнознавство

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. К.: Академія, 2005. 704 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: посібник. К.: Академія, 2003. 688 с.
3. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учеб. пособие / В. П. Воронин, Г. В. Кандакова, И. М. Подмолодина. М.: Финансы и

- статистика, 2007. 236 с.
4. Гладкий Ю. Н. Социально-экономическая география России: Учебник / Ю. Н. Гладкий, В. А. Добросков, С. П. Семенов. – М.: Гардарики, 2001. 752 с.
 5. Головченко В. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: навч. посібник. К.: ЗАТ „Нічлава”, 2006. 256 с.
 6. Де Блій Г. Географія: Світи, регіони, концепти / Г. де Блій, П. Муллер, О. І. Шаблій; переклад з англ., за ред. і співучастю О. Шаблія. К.: Либідь, 2004. 740 с.
 7. Дорошко М. С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії: навч. посібник / М. С. Дорошко. Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. 308 с.
 8. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. – Львів: Світ, 2005. 672 с.
 9. Економіка зарубіжних країн : навчальний посібник для вузів: / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. – К.: Центр учбової літератури, 2008. 463 с.
 10. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник для вузів / В. В. Ковалевський, Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик; За ред. В. М. Осипов. – 3-тє вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2007. 543 с.
 11. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії: навч. посіб. Чернівці: Книги – ХХІ, 2004. 384 с.
 12. Качан Є. П. Розміщення продуктивних сил зарубіжних країн / Є. П. Качан, М. О. Ковтанюк, М. О. Петрига. Тернопіль, 1993. 518 с.
 13. Країнознавство: підручник / В. І. Головченко, М. С. Дорошко, П. М. Ігнат'єв та ін.; за ред. В. П. Крижанівського, В. І. Головченка. К., 2009. 345 с.
 14. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: навч. посіб. / М. С. Дорошко, Р. А. Кривонос, В. П. Крижанівський, Н. Ф. Сербіна. К.: Ніка-Центр, 2009. 312 с.
 15. Масляк П. О. Країнознавство. К.: Знання, 2007. 294 с.
 16. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран / под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. М.: Флинта, 2000. 480 с.
 17. Родионова И. А. Экономическая география: учеб.-справ. пособие / И. А. Родионова, Т. М. Бунакова. 7-е изд. М.: Московський Лицей, 2004. 496 с.
 18. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник / под ред. В. В. Вольского. – 2-е изд., испр. М.: Дрофа, 2003. 560 с.
 19. Страноведение: учеб. пособие / П. И. Рогач, Н. Е. Косяков, В. Г. Гаркавая, С. В. Лукьянчик. – Минск: БГЭУ, 2003. 284 с.
 20. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны: учебник / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. М.: Гардарики, 2003. 928 с.
 21. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: підручник. К.: Либідь, 2000. 395 с.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Порядок оцінювання: конкурсний бал вступника *для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти* оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів (*фаховий іспит*). Фаховий іспит відбувається у формі комп'ютерного тестування. За кожен правильну відповідь тестового завдання (20 завдань) вступнику нараховується 5 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

- 1 рівень (високий): 200-180 балів;
- 2 рівень (середній): 179-160 балів;
- 3 рівень (достатній): 159-140 балів;
- 4 рівень (низький): 139-100 балів.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ